

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Responsiones Scriptæ A Philippo Melanthonè Ad Impios Articulos Bauaricæ Inquisitionis

Melanchthon, Philipp

Vvitebergæ

VD16 M 4171

XIX. An credant, Tres esse partes Pœnitentiæ: Contritionem, Confeßionem
& Satisfactionem?

urn:nbn:de:hbz:466:1-36288

Theodoret, in qua scribunt, Non oportere peti confirmationem à Romano Episcopo, sed satis esse, electionem fieri ab Ecclesia eius loci, adhibito uicino Episcopo uno uel pluribus, iuxta Synodi Nicenæ decretum.

Postremo quæ amentia esset, nostros ab ijs petere ordinationem, à quibus, si ad eos accederent, interficerentur?

XIX.

An credant, Tres esse partes Pœnitentiæ: Contritionem, Confessionem, & Satisfactionem.

Planè respondeo, Enumerationem delictorum nec partem Pœnitentiæ, nec necessariam esse.

De Canonicis Satisfactionibus, quas Aduersarij nominant opera indebita, Respondeo, Eas non solum non esse partem pœnitentiæ, sed etiam falsos cultus, Et aduersarios affingere multos errores, quorum comprobatio est impia.

Ita simul responsum est de sequentibus duobus Articulis. Nec ipsorum delictorum, nec circumstantiarum enumeratio necessaria est, Nec satisfactio, quam nominant opera indebita, utilis est, Et ut Monachi eam declarant, est contumeliosa aduersus satisfactionem filij Dei.

Cum

Cum autem profit in conspectu habere aliquos insignes errores aduersariorum, quorum euidentis falsitas confirmet nos, ut minus angamur cum obijciuntur nobis scandala disidiorum & Schismatum, semper intueamur antithesin doctrinarum de Pœnitentia. Ibi cum tetros & perniciosos errores Aduersariorum aspiciamus, agamus Deo gratias, quod reddidit lucem ueræ doctrine, & firmas consolationes, Et letemur nos à societate defensionis errorum procul abesse.

Initium harum discordiarum fuit explicatio doctrine de pœnitentia, & refutatio imposturarum, quas nominant **INDVLGENTIAS**. Quodq; sequutum est tam atrox Schisma, non est culpa eorum qui ueritatem monstrarunt, sed factionis Pontificiæ, quæ ueritatem delere conatur, non solum edictis, sed etiam tyrannica sæuicia.

Longum autem esset hic repetere integrant Antithesin doctrinarum de Pœnitentia, & credo pijs omnibus notam esse. Hi intelligunt nos non mouere λογολαχίας, sed res magnas & necessarias in Ecclesia illustrare.

Adfirmo hoc quoq; tale chaos esse in scriptis Monachorum de pœnitentia, ut ante nostras explicationes Aduersarij ne suos quidem Labyrinthos intellexerint.

De **CONTRITIONE** dicunt, oportere

tere

tere esse sufficientem contritionem. Hoc prorsus impossibile est. Et quò magis cresceret dolor, sine fide, eò magis ruerent homines in desperationem.

Secundò dicunt, Contritionem mereri remissionem culpæ. Hoc mendacium contumeliosum est contra meritum Christi, & delet Euangelium de fide, quod præcipit ut credamus remitti nobis peccata, & nos reputari iustos, gratis, propter solius filij Dei obedientiam, sicut scriptum est Romæ 3. & 4. Actorum 10. & alibi.

Tertius error est, quòd nihil dicunt de FIDE, accipiente gratis remissionem peccatorum. Imò docent, semper manendum esse in dubitatione. Ita ueram consolationem & uocem Euangelij, & discrimen Legis & Euangelij, prorsus delent. Hæc satis magna causa est, cur letemur nos à societate ipsorum abesse.

Quartus error: Vociferantur enumerationem delictorum necessariam esse, & addunt, Hanc pudefactionem mereri remissionem peccatorum. Hæc carnificina auxit dubitationes, quæ fides & inuocationem impediuerunt, & aut prophanitatem aut desperationem attulerunt.

Quintus error: Non intelligunt, apud ueteres spectacula Satisfactionum tantum fuisse ritus

ritus humanos, exempli causa receptos, ut alij ho-
mines commonescerent, nec fuisse merita remissio-
nis culpæ aut pœnæ coram Deo. Et apparet hos
ritus à uetustate Ethnica sumptos esse. Nam &
apud Ethnicos homicidæ gerebant signa reatus, ut
agnoscerentur ab alijs, & uitarentur tanquàm pol-
luti, nec cum eis mensæ & conuictus societas esset.
Ut, Orestes queritur se uagatum esse, nec admis-
sum ad aliorum mensas. Et Hercules interfectis fi-
lijs, uetat se à Theseo attingi. Hæc uestigia fuerunt
uetusti ritus patrum, quo fuerat ostensa Excommu-
nicatio, erantq; politica spectacula, non merita re-
missionis peccatorum coram Deo. Sed in Ecclesia
paulatim accessit superstitio.

Sextus error: Cùm Monachi ueteres historias
nescirent, impudenter finxerunt, remitti pœnas eter-
nas propter pœnas Purgatorij, Redimi autem pœ-
nas Purgatorij operibus indebitis in hac uita, &
sacrificio Missæ, & uarios ludos finxerunt. Mo-
nachatum, itinera ad longinqua templa, ut Orestes
profectus est ad Dianam Tauricam.

Hæ Tragœdiæ omnes tolluntur una Regula:
Frustra colunt me mandatis hominum. Firmissimè
etiam hæc Regula tenenda est, Non distrahen-
dam esse remissionem pœnæ æternæ à remissione
culpæ,

culpa, sed semper simul remitti & culpam & pœnas aternas, Et quidem propter filium Dei, gratis, sola fide, iuxta hæc dicta: Iustificati fide pacem habemus apud Deum. Item: O mors ero mors tua. Græci etiam nomine magis uerecundo usi sunt. Non nominarunt Satisfactionem, sed ἐπιτιμία, hoc est, increpationes seu castigationes.

Septimus error. Cùm creuissent illa onera, necessaria fuit relaxatio, quam nominarunt **INDVLGENTIAS**. Has postea uendiderunt, & uaria mendacia finxerunt. Dixerunt se merita Sanctorum applicare ementibus, & liberare animas ex Purgatorio.

Recitauim manifestos errores, qui traduntur à Pontificijs in sua doctrina de Pœnitentia, quorum consideratio pios confirmet, cogitantes se habere necessarias causas cur ab eis dissentiant.

Contra uerò simplex & perspicua ueritas in nostris Ecclesijs proponitur, comprehensa in his dictis Christi, quæ summam doctrinæ continent, Marci 1. Pœnitentiam agite, & credite Euangelio. Et Luce ultimo: In nomine meo predicatæ pœnitentiam & remissionem peccatorum. Et in iuramento dicitur: Viuo ego, nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur & uiuat. Dicimus conuersionem ad Deum necessariam esse, quod & in iuramento adfirmatur, & in conuersione comprehendendi

prehendi dolores & consolationes. Hæc manifesta sunt ex ipso uocabulo CONVERSIONIS, & ex omnium Sanctorum experientia. Vtrunq; comprehendit Rex Ezechias. De doloribus inquit: Sicut Leo contriuit omnia ossa mea. Et de consolatione: Proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea. Item: Corripis me, & uiuificas me. Paulus etiam usitatè duas partes Conuersionis facit: Mortificationem & Viuificationem, Quæ uocabula fiunt magis perspicua, cum ad conuersionem accommodantur.

Retineo autem de doloribus nomen Contritionis, quia usitatum est. Si quis uolet aliter loqui, si res easdem retinet, non pugno. Fugiendæ sunt enim λογισμαχίαι. De doloribus etiam perspicuitatis causa uolens prætereo multorum labyrinthos: de attritione & contritione, de metu pœnæ & amore iusticiæ &c. Cum sunt ueri dolores non simulati, Deus iudicat peccatum in cordibus, uerbo suo arguente peccatum, iuxta dictum: Per Legem cognitio peccati. Item: Spiritus sanctus arguet mundum de peccato, quòd non credunt in me &c.

Accedat autem & FIDES cogitatione promissionis in Euangelio traditæ, quæ affirmat gratis remitti peccata, & imputari iusticiam, & donari Spiritum sanctum & uitam æternam propter
D filium

filium Dei, & per eum. Hac fide & fiducia intua-
ente filium Dei, certò accipitur remissio peccato-
rum, & consolatio & uiuificatio, quæ est alte-
ra pars conuersionis. Sic de consolatione dicitur
Roma. 5: Iustificati fide pacem habemus. Et ad
Ephesios 3. Per hunc habemus fiduciam & acces-
sum per fidem in Iesum Christum. Et Act. 10.
Hæc sunt perspicua omnibus pijs, qui habent exera-
citia pœnitentiæ, & inuocationis. Hanc doctrinam
perspicuitatem, quæ Dei beneficio lucet in Ecclesijs
nostris de pœnitentia seu conuersione, conseruare
studeamus.

Certum est autem, illa fide, qua fit conso-
latio in conuersione, simul accipi Spiritum san-
ctum, qui & leticiam & inuocationem accendit,
iuxta dictum: Accepistis Spiritum adoptionis fi-
liorum, per quem clamamus Abba pater. Item:
Effundam super domum Dauid spiritum gratiæ
& precum. Per hunc & NOVA OBEDI-
ENTIA inchoatur, iuxta dictum: Dabo legem
meam in corda eorum. Item: Per fidem lex sta-
bilitur. Item: Milita bonam militiam, retinens
fidem & bonam conscientiam. Hæc omnia in
Sanctis adsidua lucta crescunt, in qua assidue
clamandum est: Conuerte me Domine, & con-
uertar.

Placet

Placet mihi etiam retineri ritum **PRI-
VATAE ABSOLUTIONIS**, propter
multas grauisimas causas. Nec dubium est, uoce
Euangelij & multis & singulis annunciari re-
missionem peccatorum, iuxta dictum: *Quorum
remiseritis peccata, remittentur eis.* Item si di-
xerit: *Poenitet me, remitte ei,* Vbi expresse de uno
loquitur. Nec tamen alliganda est remissio tan-
tum ad priuatam absolutionem, sed uerè fit re-
missio in omni conuersione, in qua cogitata pro-
missione Euangelij fide accipitur consolatio. Habet
& Coena Domini uim Absolutionis. Sacramenta
enim sunt applicationes promissionum. Potest au-
tem peti Absolutio priuata sine enumeratione de-
lictorum.

Expresse etiam taxamus errorem de
DUBITATIONE, quem pertinacissime
defendunt Monachi, quòd uidelicet semper ma-
nendum sit in dubitatione, an sis in gratia.
Qui error & in Tridentina Synodo impio de-
creto confirmatus est. Hæret in hac humana
imbecillitate in omnibus tristis dubitatio. Ideò
autem **EVANGELIUM** prolatum est
ex arcano sinu æterni Patris, ut contra hanc du-
bitationem affirmet, uerè nos recipi propter
FILIUM, gratis, & placere **DEO**,
Et hanc promissionem uult **FIDE** accipi iuxta
D 2 dictum:

dictum: Ideò ex fide gratis, ut sit firma promissio,
Et nisi fides repugnet dubitationi, & eam uincat,
non fit inuocatio, iuxta dictum: Quomodo inuoca=
bunt, nisi credent? Fugit mens Deum, & fremit
aduersus eum, non inuocat, nec consolationem ul=
lam habere potest, nisi eluctetur ex dubitatione.
Hac tanta de re necesse est homines sepe commone=
fieri. Recenseatur & hic error Pontificiorum in=
ter grauissimas causas, propter quas necesse est nos
ab eis seiunctos esse.

Et quia consideratio uoluntatis DEI à
V E R B O inchoanda est, nec extra VER=
BVM DEI quærenda est, Et promissio uniuers=
salis & mandatum uniuersale & immutabile est, ut
credas filio Dei, in ueris doloribus luctandum est,
ut ei assentiaris, nec disputes contradictorias in Deo
uoluntates esse, sed sustentes te hac uoce: Venite ad
me omnes qui laboratis & onerati estis, egò refici=
am uos. In hac lucta ipse filius Dei te adiuuat, &
cùm uincit fides, certum est te accepisse remissio=
nem peccatorum, nec alij raptus Enthusiastici quæ=
rendi & expectandi sunt. Ipsa fides est hoc lumen,
quo Deus uerè uiuificat. Nec illa subito perficiunt=
tur, sed crescere & dolores & consolationes de=
bent, in quibus assiduè clamandum est: Conuerte
me Domine, & conuertar. Hæc omnia uerissima
esse pij norunt.

Cùm

Cum autem integra doctrina de poenitentia, Dei beneficio in scriptis nostrorum alibi saepe fideliter recitata sit, hic sum breuior. Tantum hoc usitatum Argumentum de Satisfactionibus hic repeto:

Ade, Dauidi, Manasse, Nabogdonosor non remittitur peccatum sine poena.

Ergo & Ecclesia debet nobis certas poenas imponere.

Nego consequentiam, & ratio est, Quia differentia est inter remissionem aeternae poenae, & poenae temporalis. Sententia DEI & sententia Ecclesiae eadem est de remissione poenae aeternae. Deus remittit culpam & poenam aeternam simul & R A T I S, propter filium, & idem annunciat Ecclesiae. Sed de poenis corporalibus Ecclesia nullum habet mandatum. Deus autem uarijs modis eas imponit, alias aliter. Poena Dauidis habet aliam causam quam afflictio Iob.

Considerentur autem & uniuersales & singulares cause afflictionum, ut consolationes recte accommodentur. Mors corporis est uniuersalis poena primi peccati in omnibus hominibus in hac deprauata natura, in conuersis & non conuersis. Deinde sunt singulares poenae multorum, uel ante conuersionem, ut sint commonefactio-

D 3 nes

nes de poenitentia, uel post conuersionem, ut hortentur, ut crescat poenitentia, & sint exempla. Poena Nabogdonosor & Manasse antecedunt conuersionem, quia Deus sic eos commonefacit de poenitentia, iuxta dictum Esaie 29. Vexatio dat intellectum. Tristissima poena Dauidis sequitur conuersionem, quia Deus uult insigne exemplum conspici harum regularum: Qui gladium acceperit, gladio peribit. Item: Omnis anima, quae fecerit has abominationes, eradicabitur.

Ac differentias causarum docendi causa distinguimus, cum quatuor gradus afflictionum recensemus. Aliae enim sunt ὑμωγία, ut Dauidis exilium. Aliae δολιμασία, ut carcer Ioseph, erumnae Iob. Aliae sunt μαρτύρια, ut supplicium Baptistae aut Pauli. Quartum est λύτρωσις solius Christi passio.

Ecclesia autem nec imponit nec tollit mortem corporis, nec poenas, quibus Deus aut punit homines aut exercet. Et obedientia erga Deum in talibus calamitatibus necessaria est. Ideo insulse detorquent Monachi exempla illa ad Canonicas satisfactiones, quas nominant ipsi opera indebita.

Docendi sunt autem homines hoc quoque, Poenas corporales multipliciter mitigari propter
totam

totam conuersionem & nouam obedientiam, &
opera debita, ut in Zacharia dicitur: Conuertimi-
ni ad me, & ego conuertar ad uos. Ieremie 3.
Conuertimini ad me, & sanabo auersiones ue-
stras. Esai. 33. Panis datus est ei, Regem in
decore suo uidebunt. Esai. 1. Si fuerint pecca-
ta uestra ut coccinum & uermiculus, eritis candi-
di sicut nix. Et ad Corinth. dicit Paulus: Si
nos iudicaremus ipsi, non iudicaremur à Do-
mino, id est, Si uerè conuerteremur ad Do-
minum.

DE XXII. AR- TICULO.

*An credant in homine esse liberum
arbitrium?*

Respondeo.

Etiam in homine non renato est aliqua li-
bertas uoluntatis, quod attinet ad exter-
na opera facienda. Ut Achilles potest
imperare manibus, ut feriant Agamemnonem, ac
potest eas cohercere, ne feriant. Alexander potest
regere externos gestus, ne attingant Darij con-
iugem aut filias.

D 4 Hanc